

בחינת זני אגס אירופי – חלקת אבני איתן וחוות פיכמן סיכום 2017-18

מבוא

ענף האגס בארץ נמצא בשנים האחרונות בירידת רווחיות. בעקבות מצב זה החלטנו ב 2014 לנטוע חלקות זני אגס אירופי. האגס האירופי נבחן בארץ שנים רבות. הרבה זנים הגיעו ליבול גבוה ופרי גדול, אך מראה הפירות לא היה יפה. כתוצאה מכך, האגס האירופי לא התבסס בשוק והיום יש ממנו חלקות בודדות, בשטח של כ 30 דונם בלבד. החלטנו לחזור ולבחון זני אגס אירופי כי יש להם יבול גבוה ופרי גדול. בשנים האחרונות קיים יבוא של זני אגס אירופי, ונראה כי חלקים מהשוק הישראלי מחבבים זנים אלו. נראה כי הצרכנים שקונים אגס אירופי יודעים כי מראה הפרי אינו חלק כמו זני האגס הוותיקים בארץ - קוסציה וספדונה.

ניטעו 4 חלקות: באבני איתן שבדרום גולן, בחוות פיכמן שבצפון הגולן, בחוות מתתיהו שבגליל, בה לאחר שתי שנות גידול החלקה נעקרה, ובחוות המטעים שבעמק החולה, אשר לאחר שנת גידול אחת החלטנו כי אזור זה אינו מתאים לגידול, וחדלנו מלעקוב אחרי החלקה.

הזנים בבחינה הם: פקהמס, קונפרנס, בוסק, אבאטה פאטל, אנג'ו, פורל, קומיס.

החלקות ניטעו על כנת 97 OHF וכנה 87 OHF.

הנטיעה הייתה בשקיות בקיץ 2014.

להלן תאור הזנים השונים

אנג'ו ANJOU - הזן נפוץ מאד בארה"ב, מעט באירופה. דרישות צינן גבוהות, הפרי גדול, טעם טוב, יבול טוב. רגיש מאד לשריטות. דורש טיפול מקדים להבשלתו. עץ בצמיחה מתונה. יש לו וריאנט אדום הקרוי רד-אנג'ו. קטיף בספטמבר. בחלקות הניסוי עדיין לא הגיע לפוריות.

קונפרנס CONFERENCE - הזן הנפוץ באירופה. ירוק, מוארך, פרי גדול, חספוס קל, טעים מאד.

קטיף בפיכמן ב 19/08/18.

הזן קונפרנס בחוות פיכמן

פקהמס **PACKHAM'S TRUMPH** - מוצא הזן אוסטרליה. פוריות גבוהה מאד. הפרי גדול, פחוס וירוק. מבשיל על העץ. דרישות צינון בינוניות. זן עיקרי בדרום אמריקה. **קטיף** באבני איתן: 22.8.17, 3.8.18. בחוות פיכמן: 19.8.18.

		
פקהמס – חלקת אבני איתן		פקהמס – חוות פיכמן

קומיס **COMICE** - הפרי גדול וצהוב. נחשב לאגס איכותי. נפוץ בארה"ב, הופך זן מרכזי באירופה. הזן בעל צבע חלודה, צמיחה נמרצת, פוריות בינונית. **קטיף** בחוות פיכמן 16.8.18.

הזן קומיס בחוות פיכמן

בוסק **BOSC** - נקרא באירופה גם קייזר, שם הוא זן מרכזי. הזן בולט בחספוס, פרי חלוד, גדול ומוארך, פורה. צמיחה נמרצת, פוריות בינונית. **קטיף** אבני איתן: 22.8.17, 8.8.18. חוות פיכמן 19.8.18.

		
הזן בוסק בחלקת אבני איתן	הזן בוסק בחוות פיכמן	

פורל - זן דרום אפריקאי, צבעוני, מוצא גרמניה, זריע מקרי, דרישות צינון נמוכות, מחייב כנת אגס, פוריות בינונית. כושר אחסון טוב, אך מחייב הכנה לקירור. בארץ עדיין לא הצלחנו להביאו לטעם. **קטיף** אבני איתן : 8.8.18. פיכמן : 30.8.18.

	
הזן פורל בחוות פיכמן	הזן פורל בחלקת אבני איתן

אבאטה פאטל - גדל בעיקר באיטליה, שם הוא זן עיקרי. מתאפיין בצוואר ארוך. צבע הקליפה צהוב, עם לחי מעט חלודה, חלודה אופיינית בעוקץ הפרי. זן נחשב לעסיסי וטעים. **קטיף** - אבני איתן : 22.8.17, 3.8.18. חוות פיכמן - 19.8.18.

		
אבאטה פאטל בחוות פיכמן	הזן אבאטה פאטל בחלקת אבני איתן	

אבני איתן אגס אירופי 2017-18

טבלה מס' 1 - אגס אירופי חלקת אבני איתן – יבול וקוטר פרי

		2017	2017	2017	2018	2018	2018	2017-2018
זן	שנת נטיעה	ק"ג לעץ	ק"ג לד' קוטר	ק"ג לעץ	ק"ג לד' קוטר	קוטר	ק"ג לעץ	ק"ג לד'
פקהמס	2014	7	1162	3	498	80	5	830
אבטה פאתל	2014	1.6	265.6	8.9	1477.4	65-70	5.25	871.5
בוסק	2014	0.7	116.2	0.6	99.6	60	0.65	107.9
פורל	2014	0	0	1.8	298.8	60	0.9	149.4

יבול – האגס האירופי נכנס לפוריות מאוחר. ב 2017 הזן עם היבול הגבוה היה פקהמס עם 1.1 ט"ד', ב 2018 היבול היה 5.0 ט"ד' – יבול ממוצע דו-שנתי של 0.8 ט"ד'. הזן אבטה-פאתל היה עם 0.2 ט"ד' ב 2017 ויבול של 1.5 ט"ד' ב 2018 - יבול דו-שנתי של 0.87 ט"ד'. הבוסק היה עם יבול נמוך בשתי השנים - כ 0.1 ט"ד'. הפורל היה ללא יבול ב 2017 ויבול של 3.0 ט"ד' ב-2018.

סיכום 2 שנים – הזנים עם היבולים הגבוהים **פקהמס ואבטה פאתל**. הבוסק והפורל יבולים נמוכים. האנג'ו, הקומיס והקונפרנס - ללא יבול.

גודל פרי – הפרי הגדול **פקהמס** - גודל 75-80 מ"מ. האבטה פאתל המאורך בגודל 65 מ"מ, הבוסק בפרי גודל 60-65 מ"מ, הפורל גודל 60 מ"מ ב 2018.

טבלה מס' 2 - אגס אירופי חלקת אבני איתן - קושיות אחוז כ.מ.מ 2017-2018

ממוצע 2017-18		2018		2017		שנת נטיעה	זן
קושיות (ליב') % כ.מ.מ.	קושיות (ליב')	קושיות (ליב') % כ.מ.מ.	קושיות (ליב')	קושיות (ליב') % כ.מ.מ.	קושיות (ליב')		
13.9	14.35	13.3	14.1	14.5	14.6	2014	פקהמס
14.1	12.65	13.5	12.6	14.7	12.7	2014	אבטה פאתל
15.25	13.4	15.1	13.8	15.4	13.0	2014	בוסק
		16.0	14.4			2014	פורל

קושיות- הפקהמס נקטף בקושיות של 14.5 ליב' - כושר אחסון בינוני.

אבטה פאתל נקטף בקושיות 12.5 ליב' - כושר איסוס נמוך.

הבוסק נקטף ברמה של 13-13.8 ליב'.

הפורל ברמה של 14.4 ליב', קשה בהבאה להיות מוכן לאכילה.

רמת הסוכר - הזנים נקטפו ברמת סוכר טובה. פקהמס ברמה של 13.3-14.5%.

אבטה פאתל - 13.5-14.7 %

בוסק ברמה גבוהה - 15.1-15.4%

הפורל - 14.4 %.

טבלה מס' 3 - אגס אירופי בחלקת אבני איתן - צבע ואחוז כיסוי 2017-2018

זן	נטיעה	2017	2018	2018	ממוצע 2017-18	
		צבע 2017	% כיסוי	צבע	% כיסוי	הערות
פקהמס	2014	לחי אדום-בהיר	30	לחי אדום-בהיר	30	ירוק-מנוקד
אבאטה פאטל	2014	לחי אדום-בהיר	40	לחי אדום-בהיר	20	ירוק-מנוקד
בוסק	2014	לחי אדום-בהיר	5	מנוקד אדום	5	ירוק מחוספס
פורל	2014	מנוקד אדום			70	מנוקד אדום

צבע ואחוז כיסוי צבע - ב' 2017 הזן היותר צבעוני אבאטה פאטל, עם 40% כיסוי לחי בצבע אדום בהיר. גם הפקהמס היה עם לחי, מופע לא אופייני לזן. רמת הכיסוי הייתה 30% בצבע אדום בהיר. הבוסק לא אמור להיות עם לחי, ורמת צבע הלחי נמוכה – כ- 5%. הפורל ב- 2018 עם צבע אדום יפה, ברמת כיסוי של 70%.

צבע רקע - הפקהמס והאבטה פאטל בצבע ירוק מנוקד. הבוסק בצבע ירוק מחוספס. הפורל מנוקד.

טבלה מס' 4 - אגס אירופי בחלקת אבני איתן - טעם מראה ניחוח 2017-2018

זן	שנת נטיעה	2017			2018			2017-18
		טעם (1-5)	מראה (1-5)	ניחוח (1-5)	טעם (1-5)	מראה (1-5)	ניחוח (1-5)	
פקהמס	2014	3	4	1	3	4	1	זהה בין השנים
אבטה פאטל	2014	3	3	1	3	3	1	זהה בין השנים
בוסק	2014	5	3	1	5	3	1	זהה בין השנים
פורל	2014				3	4	1	עפיצות בחלק מהפרי

טעם - הזן היותר טעים - בוסק, עם ציון 5. הזנים האחרים רמת טעם 3.
מראה - הזנים היפים - פקהמס ופורל דרגה 4. בוסק ואבאטה פאטל - דרגה 3.
ניחוח - בכל הזנים רמה נמוכה, דרגה 1.

טבלה מס' 5 - אגס אירופי בחלקת אבני איתן - הערות 2017-2018

זן	נטיעה	הערות 2017	הערות 2018
פקהמס	2014	יבול טוב, פרי גדול, מעוות, לא עסיסי	גדול, מעוות
אבטה פאטל	2014	מאורד, חספוס בעוקץ. מעט הצהיב והתרכך, חמאתי ועסיסי.	
בוסק	2014	פציח, עסיסי ומתוק, 70% חספוס.	פציח עסיסי ומתוק, 70% חספוס
פורל	2014		נשלח לבחינה במעבדה לקירור

סיכום ההערות:

הפקהמס – בלט לשלילה עם פרי מעוות.

אבאטה פאטל – ייחודי בצורה. טעם חמאתי ועסיסי.

בוסק – פציח, עסיסי ומתוק. המראה 70% חספוס - צריך להיות 100%.

סיכום כללי

באבני איתן רק 2 זנים, פקהמס ואבאטה פאטל, הגיעו ליבול, שגם הוא נמוך. השאר ביבול מאד נמוך. הפקהמס נראה מעניין, כי הוא מקבל לחי צבעונית וזה אינו אופייני לזן, אך נותן לו יתרון במראה. בגיל הצעיר חלק גדול מהפרי עדיין מעוות. הפורל נתן יבול ב 2018 ובעל פוטנציאל לצבע. הפרי היה קטן, והזן ידוע כקשה להגעה למאכל. הזנים האירופיים שונים מזני האגס המוכרים קוסטיה וספדונה, ונזדקק לעוד מספר שנים ללימוד גידולם.

אגס אירופי חוות פיכמן 2018

טבלה מס' 1 - אגס אירופי בחוות פיכמן, יבול וגודל פרי 2018

זן	נטיעה	ק"ג לעץ	ט"ד'	קוטר ממוצע מ"מ
פקהמס	2014	11.5	2.4	70-75
קונפרנס	2014	14.3	2.4	65-70
אבאטה פאטל	2014	1.8	0.3	60-75
קומיס	2014	3.9	0.65	80
בוסק	2014	2.4	0.4	75-80
פורל	2014	0.8	0.14	65

יבול

השנה התקבל יבול ראשון. היבולים יפים לאגס אירופי בגיל 5 וגבוהים מיבול האגס באבני איתן. היבול הגבוה היה בזנים פקהמס וקונפרנס, עם 2.4 ט"ד'. שאר הזנים יבול נמוך מאד - 0.15-0.65 ט"ד'.

גודל פרי

הזנים עם הפרי הגדול - קומיס ובוסק, עם פרי בגודל 80 מ"מ. הזנים פקהמס וקונפרנס - פרי גדול 65-75 מ"מ, האבטאה פאטל עם פרי בשונות רבה, הפורל עם הפרי הקטן - 65 מ"מ.

טבלה מס' 2 - אגס אירופי בחוות פיכמן 2018 - צבע, קושיות, כ.מ.מ

זן	שנת נטיעה	צבע	% כיסוי	קושיות (ליב')	% כ.מ.מ.	רקע
פקהמס	2014	ירוק מנוקד		13.2	13	
קונפרנס	2014	ירוק מנוקד		10.7	14.2	
אבאטה פאטל	2014	אדום בהיר	30	12.5	13.6	ירוק מחוספס
קומיס	2014	אדום בהיר	40	8.5	13.4	ירוק

בוסק	2014	ירוק ברונזה		13.1	14.3	
פורל	2014	אדום מנוקד	50	10.8	14	ירוק

צבע - הזנים הבולטים - פורל עם 50% צבע אדום-מנוקד על רקע ירוק. האבאטה פאטל עם 30% כיסוי צבע אדום-בהיר. הקומיס עם 40% כיסוי צבע אדום-בהיר.

קושיות - הזנים נקטפו ברמת קושיות נמוכה-בינונית – הקומיס נקטף ב 8.5 ליב', לא מתאים לאחסון. הפורל הקונפרנס נקטפו בקושיות 10.8. האבאטה פאטל והבוסק נקטפו בקושיות בינונית של 12.5-13.2 ליב'.

סוכר - רמת הסוכר בינונית. הרמה הגבוהה בזנים קונפרנס, בוסק ופורל 14-14.3%. אבאטה פאטל וקומיס - 13.5%.

טבלה מס' 3 - אגס אירופי בחוות פייכמן - טעם, מראה, ניחוח והערות 2018

זן	שנת נטיעה	טעם (1-5)	מראה (1-5)	ניחוח (1-5)	הערות
פקהמס	2014	3	3	1	ירוק-מנוקד, מעוות באזור הפיטם
קונפרנס	2014	4	4	1	חספוס (בכתמים), גדול, מתוק ועסיסי
אבאטה פאטל	2014				
קומיס	2014	3	4	1	עסיסי
בוסק	2014	5	4	1	גדול, מאורד, כתמי ברונזה, לאחר קירור וחיי מדף – עסיסי, טעים.
פורל	2014		5		פרי יפה, אדום-כהה, מנוקד

טעם - הזן הטעים בוסק, ציון 5. קונפרנס ציון 4, והאחרים 3.

מראה - הפורל קיבל ציון 5, האחרים רמה 4, פרט לפקהמס - רמה 3.

הערות - הפקהמס מעוות באזור הפיטם.

קונפרנס - יש חספוס. מאד מתוק ועסיסי.

בוסק - טעים ועסיסי לאחר קירור וחיי מדף, עם הרבה כתמי ברונזה.

פורל - פרי יפה, אדום-כהה, מנוקד.

סיכום כללי

זהו יבול ראשון בחלקת פייכמן. בולטים הזנים פקהמס וקונפרנס ביבול ופרי גדול.

הבוסק היה הטוב בטעם, והפורל עם צבע יפה.

הנושא העיקרי בו עלינו להתמקד הוא קטיפה בקושיות מתאימה לאחסון, ולימוד כושר האחסון וההגעה לטעם בזנים השונים.